

ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳು : ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಂಬಂಧಗಳು

– ಡಾ. ಭೀಮೇಶ

ವಿಳಾಸ: ಡಾ. ಭೀಮೇಶ ಯರಡೋಣಿ, ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು ಮತ್ತು ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗ, ಸ.ಪ್ರ.ದ.ಕಾಲೇಜು, ಗುಡಗೆರಿ, ಧಾರವಾಡ, ಕರ್ನಾಟಕ, ಭಾರತ. – 581107, ಮೊ: 9620454824, ಮೇಲ್- bhimeshyaradoni@gmail.com

‘ಮುಂಬೈ ಕರ್ನಾಟಕ’ ಮತ್ತು ‘ಹೈದ್ರಾಬಾದ್ ಕರ್ನಾಟಕ’ ಪ್ರದೇಶಗಳು ವಿಶಿಷ್ಟ ಭಾಷೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಕಲೆಗಳಿಂದ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೊಳಪಟ್ಟು, ಸಂಕೀರ್ಣವಾಗಿವೆ. ವೈವಿಧ್ಯತೆಗಳು ಒಂದಡೆ ಕಸಿಗೊಂಡಿವೆ. ಕೆಲವು ಮಿತಿಗಳಾಚೆ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಬದುಕು ಕುಸುವಿನಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಕಳೆದ ಎರಡು ದಶಕಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿದ ‘ಕೂಲಿ ವಲಸೆ’ಯು ಇಲ್ಲಿನ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಬೀರುತ್ತಿದೆ. ಹೊರರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ, ಬೆಂಗಳೂರಿನಂತಹ ಬೃಹತ್ ನಗರಗಳಿಗೆ ಹಸಿವನ್ನು ನೀಗಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಗುಳೆಹೋಗುತ್ತಿರುವವರ ಹಿಂದೆಯೇ ದೇಶಿ ಬೇರುಗಳು ಸಡಿಲಗೊಳ್ಳುತ್ತಿವೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಇದ್ದಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದು ಹಸಿವಿನಿಂದ ಸಾಯಬೇಕು. ಆ ಮೂಲಕ ಬೇರುಗಳನ್ನು ಕಾಪಾಡಬೇಕೆಂಬುದು ಇಲ್ಲಿನ ಇಂಗಿತವಲ್ಲ. ಆದರೆ ಪ್ರಭುತ್ವ ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳು ಈ ಭಾಗದ ಜನರು ಕಡಿಮೆ ಹಣಕ್ಕೆ ಸಿಗುವ ಕೂಲಿಕಾರರನ್ನಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿವೆ. ಇದು ಜನರ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಶೋಷಣೆಯ ಭಾಗವಾಗುತ್ತದೆ. 2019ರ ಫೆಬ್ರವರಿಯ ನಂತರದಲ್ಲಿ ದೇಶದಾದ್ಯಂತ ಆದಂತಹ ಲಾಕ್‌ಡೌನ್ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಸ್ಲಂಗಳಲ್ಲಿ, ಅಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟ್ ಕಟ್ಟಡ ನಿರ್ಮಾಣಗಳ ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ, ಸಣ್ಣ ಶೆಡ್‌ಗಳಲ್ಲಿ, ರಾಜಕಾಲುವೆಗಳ ಬದಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಮೂಲ ಸೌಕರ್ಯಗಳಿಲ್ಲದೆ ಬದುಕಿದ ವಾಸ್ತವ ಚಿತ್ರಣಗಳನ್ನು ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಂಡಿದ್ದೇವೆ. ಬೃಹತ್ ನಗರ ಆಡಳಿತವು ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಶೆಡ್‌ಗಳನ್ನು ತೆರವುಗೊಳಿಸಿ, ತಂತಮ್ಮ ಊರುಗಳಿಗೆ ಹೋಗಲು ಆದೇಶಿಸಿದ್ದನ್ನು ನೋಡಿದ್ದೇವೆ.

ನೀರಾವರಿ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬು ಕಡಿಯಲು, ಇಟ್ಟಿಗೆ ತಯಾರಿಸಲು ಮೊದಲಾದ ಕೆಲಸಗಳಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿರುವ ಕುಟುಂಬಗಳು ಜೀತದಾಳುಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಧಾರುಣವಾಗಿ ದುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಕುಟುಂಬಗಳೊಂದಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿರುವ ಮಕ್ಕಳ ಆರೋಗ್ಯ, ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಗಳು ತೀರ ಹದಗೆಡುತ್ತಿವೆ. ಇಂತಹ ಹಲವಾರು ಸಮಸ್ಯೆಗಳೊಂದಿಗೆ, ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳ ಮೇಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಲೈಂಗಿಕ ದೌರ್ಜನ್ಯಗಳು ಜನರನ್ನು ಹೈರಾಣಾಗಿಸಿವೆ. ಗುಳೆ ಹೋದಾಗಲೆಲ್ಲಾ ಊರುಗಳು ವೃದ್ಧಾಶ್ರಮಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಇದು ಯಾವುದೇ ಬರಗಾಲದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವಂಥದಲ್ಲ, ಪ್ರತಿ ವರ್ಷದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಂಗತಿ! ಹಾಗೆಯೇ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಗಡಿ, ಭಾಷೆ, ಮೂರ್ತಿಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆ, ನದಿ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಆಗುವ ಜಗಳಗಳು ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಲೋಕವನ್ನು ಬಾಧಿಸುತ್ತಿವೆ. ಜಾತಿ, ಧರ್ಮಗಳ ಹೆಸರಲ್ಲಾಗುತ್ತಿರುವ ದೌರ್ಜನ್ಯಗಳು ಸಹಬಾಳ್ವೆ ಹಾಗೂ ಪರಂಪರೆಯ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ನಿಧಾನಕ್ಕೆ ಅಳಿಸಿಹಾಕುತ್ತಿವೆ. ಸರ್ಕಾರಿ ಯೋಜನೆಗಳ ಹಂಚಿಕೆ ಮತ್ತು ಅನುಷ್ಠಾನಗಳಲ್ಲಿ ತೋರುತ್ತಿರುವ ತರಮತ ಹಾಗೂ ವಿಳಂಬ ನೀತಿಯಿಂದ ಇಲ್ಲಿನ ಜನತೆಯ ಬಾಳು ಮೂರಾಬಟ್ಟಿಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ಧಾರುಣ ವಾಸ್ತವಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಯಾರು? ಪರಿಹಾರಗಳೇನು? ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸುವರಾರು? ಆದರೂ ಇದು ಕಲ್ಯಾಣ ಕರ್ನಾಟಕ!

ಸಿಂಪಿ ಲಿಂಗಣ್ಣನವರು ಸಂಪಾದಿಸಿರುವ ‘ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳು’ ಸಂಕಲನದಲ್ಲಿ 78 ಕಥೆಗಳಿವೆ. ಸಿಂಪಿ ಅವರು ಇಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಕೇಳಿದ, ದಾಖಲಿಸಿದ ಕಥೆಗಳಿವು. ಕಥೆಗಳ ವಸ್ತು ಮತ್ತು ಉದ್ದೇಶಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ‘ರಮ್ಯ ಕಥೆಗಳು’, ‘ಅತಿಮಾನುಷ ಕಥೆಗಳು’, ‘ವಾಸ್ತವಿಕ ಕಥೆಗಳು’, ‘ಬುದ್ಧಿವಂತಿಕೆಯ ಕಥೆಗಳು’, ‘ವಿವರಣಾತ್ಮಕ ಕಥೆಗಳು’, ‘ನೀತಿ ಕಥೆಗಳು’, ‘ಪ್ರಾಣಿ ಕಥೆಗಳು’, ‘ವಿನೋದ ಕಥೆಗಳು’ ಎಂದು ಎಂಟು ವಿಧಗಳಲ್ಲಿ ವಿಂಗಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವುಗಳನ್ನು ‘ಮುಂಬಯಿ ಕರ್ನಾಟಕ’ ಮತ್ತು ‘ಹೈದ್ರಾಬಾದ್ ಕರ್ನಾಟಕ’ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳೆನ್ನುವುದು ವಿಶೇಷ. ಈ ಕಥೆಗಳು ಫೇಸ್‌ಬುಕ್ ಪರಿಚಯಿಸುವ ಮನುಷ್ಯ ಸಂಬಂಧಗಳಿಂದ ಕಥಿಸಿದವಲ್ಲ. ಫೋಟೋ, ಲೈಕು, ಕಾಮೆಂಟು, ಶೇರ್‌ಗಳೆಂಬ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಂದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತವಾದವಲ್ಲ. ಸಹಜ ಮನುಷ್ಯ ಸಂಬಂಧಗಳ ಒಡನಾಟಗಳಿಂದ ಮೊಳೆದಂತವು. ಈ ಸಂಬಂಧಗಳಿಗೆ ಮೊಬೈಲ್, ಕಂಪ್ಯೂಟರ್, ಡಾಟಾ, ಆಪ್‌ಗಳ ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿಲ್ಲ. ತಾಯಿ-ಮಕ್ಕಳು, ಅಣ್ಣ-ತಮ್ಮಂದಿರು, ಅಕ್ಕ-ತಂಗಿ, ಬಂಧುಗಳು, ಸಮುದಾಯ, ಪ್ರಾಣಿ, ಪಕ್ಷಿ, ಮರಗಿಡ, ಕೀಟ, ಪರಿಸರ- ಎಂಬುವುಗಳ ಜೀವಂತಿಕೆಯ ಸಂವಾದದಿಂದ ಕಟ್ಟಲ್ಪಟ್ಟವು. ಈ ಕಟ್ಟುವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಮಾಣಿಕಮ್ಮ ಅಡಿವೆಪ್ಪ ಭಂಡೆ, ಭವತಾರಣಿ ರೇವಪ್ಪ ಕೇಶಪ್ಪಿ ಅಂತಹ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮಹಿಳೆಯರ ಪ್ರತಿಭೆ ಅನನ್ಯವಾದುದು. ಇಂದಿನ ಧಾರಾವಾಹಿಗಳು ಮಹಿಳೆಯರ (ಅದರಲ್ಲೂ ಗ್ರಾಮೀಣ ಮಹಿಳೆಯರ) ಕಥನ ನಿರ್ಮಿತಿ ಪ್ರತಿಭೆಯನ್ನು; ಸೃಜನಶೀಲ ನೈಪುಣ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಅಳಿಸಿಹಾಕುತ್ತಿವೆ. ಜನಪದರ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಸಂವೇದನೆಯ ಮೇಲೆ, ಶಿಷ್ಟ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಮತ್ತು ನಗರ ಜೀವನದ ಸಂಸಾರಿಕ ವಿಘಟನಾ ಮಾದರಿಯ ಕಥನಗಳು ದಾಳಿಮಾಡುತ್ತಿವೆ. ಆಪ್ತ ಮಹಿಳೆಯರು

ಪರಸ್ಪರ ಭೇಟಿಯಾದಾಗ ತಂತಮ್ಮ ಕಷ್ಟಸುಖಗಳಿಗೆ ಕೊಡುವ ಮಹತ್ವಗಳಲ್ಲಿ ಧಾರಾವಾಹಿಗಳು ಮತ್ತು ಅವುಗಳಲ್ಲಿನ ಪಾತ್ರಗಳು ಸೇರುತ್ತವೆ. ತಮ್ಮ ಆಲೋಚನೆಯನ್ನು ಧಾರಾವಾಹಿಗಳಿಗೆ ಸೀಮಿತಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮಾಣಿಕಮ್ಮ, ಭವತಾರಿಣಿ ಅಂತಹ ಮಹಿಳೆಯರು ಜನಪದ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಸಮೃದ್ಧಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಟಿವಿ ಚಾನಲ್‌ಗಳಿಗೆ, ಧಾರಾವಾಹಿಗಳಿಗೆ ಮನರಂಜನೆಯನ್ನು ಕೊಡುವುದೇ ಪರಮ ಧ್ಯೇಯವಾಗಿದೆ ಅಂದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಆದರೆ ಮನರಂಜನೆ ಕೊಡಲು ಬಂಡವಾಳವನ್ನು ಹೂಡುವವರ ಉದ್ದೇಶ ಇದಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಮಾರ್ಕೆಟಿಂಗ್ ಥಿಯರಿ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಸಾಮೂಹಿಕ ಕಥನ ಸೃಷ್ಟಿಯ ನಿರಂತರತೆಯನ್ನು ತಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗಾಗಿಯೇ ಒಂದು ಕಥೆ, ಹಲವು ಕಥೆಗಳು ಮೊಳೆವ ಮೊದಲೇ ನಾಶಪಡಿಸುತ್ತಿದೆ.

'ಮಾರ್ಕೆಟ್ ಥಿಯರಿ'ಯ ಲಾಭದ ಸೃಜನಶೀಲ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ 'ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳ' ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸುವುದು ವಿಶೇಷ ಅನ್ನಿಸದು. ಆದರೆ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿರುವ ಜೀವಾನುಭವದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಗ್ರಹಿಸದಿದ್ದರೆ ಮುಂಬರುವ ಕೆಡುಗಳನ್ನು ಯಾವ ಥಿಯರಿಗಳೂ ಭರಿಸಲಾರವು. ಹಾಗಾಗಿ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಣೆಯಾಗಿರುವ ವಿಭಿನ್ನ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಸಿಂಪಿ ಲಿಂಗಣ್ಣನವರ ಸಂಕಲನದ 'ವಾಸ್ತವಿಕ ಕಥೆಗಳ' ಭಾಗದ ಕೆಲವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಆಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಅತ್ತೆ-ಸೊಸೆಯರ ಕಲಹ

ವಾಸ್ತವಿಕ ಕಥಾ ಭಾಗದ ಮೊದಲ ಕಥೆ 'ಲೆಕ್ಕಾಚಾರದ ಅತ್ತೆ'. ಕಥಾ ಹಂದರದಲ್ಲಿ ತಾಯಿ-ಮಗ-ಸೊಸೆ ಇರುವ ಕುಟುಂಬವಿದೆ. ಲೆಕ್ಕಾಚಾರದ ತಾಯಿ ಅದರ ಯಜಮಾನಿ. ಇವಳಿಗೆ ತನ್ನ ಸೊಸೆಯನ್ನು ಹದ್ದುಬಸ್ತಿನಲ್ಲಿಡುವ ಹಪಾಹಪಿ ಇದೆ. ಜೊತೆಗೆ ದುರಾಸೆ ಮತ್ತು ಸಣ್ಣತನಗಳಿವೆ. ಹಾಗಾಗಿಯೇ ಅತ್ತೆ, ಸೊಸೆಯ ಮಾತನ್ನು ಮೀರಿ, ತನ್ನ ಸಾವನ್ನು ತಾನೇ ಆಹ್ವಾನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ಇದು ಕಥೆಯ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ವಿವರ. ಕಥೆಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ಮಗ್ಗುಲಿದೆ. ಅದು ಕುಟುಂಬದೊಳಗೆ ಅತ್ತೆ-ಸೊಸೆಯ ನಡುವೆ ಇಬ್ಬರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು ಬದುಕಿರುವವರೆಗೂ ಮುಗಿಯದಂತ ಶೀತಲಸಮರವನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿದೆ. ಕುಟುಂಬದ ಗಂಡು ಪಾತ್ರವು ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಯುದ್ಧನಿರತ ಬಲಿಷ್ಠ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಗುಂಪಿಗೆ ಸೇರದೆ ತಟಸ್ಥನೀತಿಯನ್ನು ಪಾಲಿಸುವವನು. ಮಾಡಬಾರದಂತಹ ಅಪರಾಧವನ್ನು ಮಾಡಿರದ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ತಾಯಿ "ಈಕೆಯನ್ನು ಜೀವಸಹಿತ ಸುಟ್ಟು ಬರೋಣ" ಎಂದಾಗಲೂ ವಿವೇಚಿಸದೆ, ಸಮ್ಮತಿ ಸೂಚಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅದರಂತೆ ಕಾರ್ಯಪ್ರವೃತ್ತರೂ ಆಗುತ್ತಾರೆ. ಕಡ್ಡಿಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಕಥೆಗೆ ತಿರುವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಆಗ ಹೆಂಡತಿಯ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ನೊಂದ ಗಂಡನು ಚಿತೆಯಿಂದ ಬಿಡಿಸಿ, ಮರವೇರಲು ಸೂಚಿಸಿ ಜೀವ ಉಳಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಅದೇ ಮರದ ಕೆಳಗೆ ಊರಗಲ್ಲು ತಾವು ಕದ್ದ ಮಾಲನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಅದನ್ನು ಕಂಡ ಅವಳು ಚೀರುತ್ತಾಳೆ. ಪಿಶಾಚಿಯೆಂದು ಭಾವಿಸಿದ ಕಲ್ಲು ಕಾಲು ಕೀಳುತ್ತಾರೆ. ಇದು ವಡ್ಡಾರಾಧನೆಯ 'ಸುಕುಮಾರಸ್ವಾಮಿಯ ಕಥೆ'ಯಲ್ಲಿನ ಗಂಭೀರೆಯ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ನೆನಪಿಸುತ್ತದೆ. ಗಂಭೀರೆ ಕಲ್ಲರಿಂದ ಚಿನ್ನವನ್ನು ವಸೂಲಿ ಮಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಜನಪದ ಕಥೆಯ ಹೆಣ್ಣು ತನ್ನ ಒಂದು ಚೀರಿನಿಂದಲೇ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ತನ್ನದಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ಆ ಸಂಪತ್ತಿನೊಂದಿಗೆ ತಾನು ಮನೆಗೆ ಮರಳಿ ಬರುತ್ತಾಳೆ. ಸತ್ಯವನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಡುತ್ತಾಳೆ. ತಾನು ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಲ್ಲಿ ಮಾವನನ್ನು ಕಂಡಂತೆ ಕಥೆಯನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಆ ನಿರೂಪಣೆ ದುರಾಸೆಯ ಅತ್ತೆಯನ್ನು ನಿಂತಲ್ಲಿಯೇ ಚಿತೆ ಏರುವ ನಿರ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸುವಷ್ಟರ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿತ್ತು. ಸತ್ತ ತನ್ನ ಗಂಡನನ್ನು ಸೇರುವ ಆತುರಕ್ಕಿಂತಲೂ ಅವನು ಕೊಡುವ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ತರುವ ಅಭೀಷ್ಟೆ ಅವಳಲ್ಲಿತ್ತು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ತನ್ನ ಸೊಸೆಯ ಮಾತನ್ನು ಮೀರಿ ತನ್ನನ್ನೇ ದಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಮುಂದಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಇವಳ ಮಗ ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಮರುಗಿದಂತೆ, ತನ್ನ ತಾಯಿಯನ್ನು ಸುಡುವಾಗ ಮರುಗುವುದಿಲ್ಲ. ನಿಜಾಂಶವನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಹೀಗೆ ಮಗ-ಸೊಸೆಯರಿಬ್ಬರು ಆಕೆಯನ್ನು ಸತ್ತು ಹೋಗಿದ್ದ ಅವಳ ಗಂಡನೊಂದಿಗೆ ಒಂದುಮಾಡಿ; ಇಹಲೋಕದಲ್ಲಿ ಇವರು ಸುಖವಾಗಿ ಬಾಳುತ್ತಾರೆ. ನಗರ ಸೇರಿದ ಈಗಿನ ಗಂಡ-ಹೆಂಡತಿಯರು ತಂದೆ-ತಾಯಿ ಅಥವಾ ಅತ್ತೆ-ಮಾವಂದಿರನ್ನು ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ಇಲ್ಲವೆಂದರೆ ವೃದ್ಧಾಶ್ರಮಗಳಿಗೆ ಸೇರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕಥೆಯ ಮಗ/ಗಂಡನ ಪಾತ್ರ ಮಾಡಿದಂತೆ, ತಮ್ಮ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ಮರೆತು, ಇಳಿ ವಯಸ್ಸಿನವರು ತಮ್ಮ ಉಸಿರು ಇರುವವರೆಗೂ ದಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಲೇ ಇರುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಮೇಲಿನ ಕಥಾ ಕ್ರಿಯೆಗೆ 'ಮಾಡಿದ್ದೊಂದು ಆಗಿದ್ದೊಂದು' ಎಂಬ ಮಾತು ಒಪ್ಪುತ್ತದೆ. ಈ ಮಾತು ಇನ್ನೊಂದು ಜನಪದ ಕಥೆಯ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯೂ ಆಗಿದೆ. ಇದು ಕೂಡ ಅತ್ತೆ-ಸೊಸೆಯರ ಕದನ ಕೊಲ್ಲುವ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತದೆ. ಸೊಸೆ ತನ್ನ ಅತ್ತೆಯನ್ನು ಕೊಲ್ಲಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಅತ್ತೆಯ ಜಾಣತನದಿಂದ ತನ್ನ ಮಗನ ಅತ್ತೆಯ ಸಾವಿನ ಮೂಲಕ ಕಥೆ ಕೊನೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಜೀವಂತವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳದೇ ನಾವೇ ಕೊಲ್ಲುತ್ತಿರುವುದನ್ನೇ ಕಥೆಗಳು ಹೇಳುತ್ತಿವೆ. ಹಾಗಾದರೆ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದುದು ಒಬ್ಬರ ಅಗತ್ಯವೇ? ಅಥವಾ ಸಮೂಹದ ಅನಿವಾರ್ಯವೇ? ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಜನಪದ ಕಥೆಗಳು ಗ್ರಾಮ ಜೀವನದ ಸಂಬಂಧಗಳು, ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ತಾಯ್ತನದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯ ಬಂಧಗಳು

ತಮ್ಮ ಮಮತೆಯನ್ನು ಏಕೆ ಮರೆಯುತ್ತವೆ? ಹೀಗಾಗಲೂ ಗಂಡಾಲ್ಪಕೆಯ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಪ್ರವೇಶದ ಸಂದರ್ಭಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆಯಲು ಆಗದು.

ಹೀಗೆ ಸಣ್ಣ ಕುಟುಂಬದ ಸುಖವನ್ನು ಒಂದು ಸಾವು ತಂದುಕೊಡುತ್ತದೆ. ಕುಟುಂಬದವರೊಂದಿಗೆ ನಮ್ಮ ಬಾಂಧವ್ಯ ಹೇಗಿರುತ್ತದೆ? ನಾವು ಹೇಗೆ ಯೋಚಿಸುತ್ತೇವೆ? ಯಾವುದಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯ ಕೊಡುತ್ತೇವೆ? ಎನ್ನುವುದರ ಮೇಲೆ ನಮ್ಮ ನಾಳೆಗಳು ನಿರ್ಧಾರಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಇಲ್ಲವಾದಲ್ಲಿ ಮನೋಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿಲ್ಲದ ಅತ್ತೆ-ಸೊಸೆಯರ ಪಾತ್ರಗಳಂತೆ ವರ್ತಮಾನವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ ಎಂಬುದು ಇಲ್ಲಿನ ಕಥೆಗಳ ಧ್ವನಿಯಾಗಿದೆ.

ಅತ್ತೆ-ಸೊಸೆಯರ ಅಧಿಕಾರದ ಸಂಬಂಧವನ್ನು 'ಸೊಸೆಗೇನು ಅಧಿಕಾರ?' ಎಂಬ ಕಥೆ ನಿರೂಪಿಸಿದೆ. ಕಥೆಯ ತಲೆಬರಹವು ಪ್ರಶ್ನಾರ್ಥಕವಾಗಿದೆ. ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಯಲ್ಲಿರುವ ಸೊಸೆ ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರ ಎಂಬೆರಡು ಪದಗಳು ಗಂಡ/ಅತ್ತೆಮನೆಯ ಒಳಗಿನ ಸಂಬಂಧ ಮತ್ತು ಆಳ್ವಿಕೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ಅಂದರೆ ಸಂಬಂಧ ಮತ್ತು ಮನೆಯಾಳ್ವಿಕೆಯನ್ನು ಅತ್ತೆ ಎಂಬುವವಳ ಹಿಡಿತದಲ್ಲಿರುವುದನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಿದೆ. ಮನೆಯ ಯಜಮಾನಿಕೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡದ ಅತ್ತೆಯ ಹಕ್ಕುಚಲಾವಣೆ 'ಮಜ್ಜಿಗೆ ಇಲ್ಲ' ಎನ್ನುವ ಸೊಸೆಯ 'ಮಾತ'ನ್ನೂ ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ತವರು ಮನೆಯು ಮಾತುಕಲಿಸಿದರೆ; ಗಂಡನ ಮನೆ ಅವಳ ಮಾತಿನ ಮೇಲೆ ಹಿಡಿತ ಸಾಧಿಸಲು ಹವಣಿಸುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಸಹಜ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ; ಇನ್ನೊಂದು ನಿಬಂಧನೆಗೊಳಪಟ್ಟ ಶಬ್ದಗಳ ಪುನರುಚ್ಚಾರ ಎನ್ನುಬಹುದು. ಅತ್ತೆಯ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ಸೊಸೆ ಕಿವಿಯಾಗಿ ಆಕೆಯ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು ಉಚ್ಚಾರಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಭಾಷೆ ಕುಟುಂಬದೊಳಗಿನ ಸಂಬಂಧ ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರಗಳನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವ ಸಾಧನವಾಗಿದೆ.

ಸುಖ-ದುಃಖಗಳ ಸಮರಸವೇ ಜೀವನ

ಮೊದಲು ಭೂಮಿಗೆ ಬಂದ ಆ್ಯಡಂ ಮತ್ತು ಈವ್, ಸೃಷ್ಟಿ ಮತ್ತು ಆನಂತರದ ಮಾನವ ಜಗತ್ತಿನ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು 'ಅಳಬೇಕೆಂದರೆ' ಕಥೆಯು ತನ್ನ ಪೀಠಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದೆ. ಈ ಜನಪದ ಕಥೆ ಆರಂಭದ ಮಾನವ ಸಂತಾನವು ಸಾವುಗಳನ್ನೇ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಹುಟ್ಟಿದ ಸುದ್ದಿಯೇ. ಜೊತೆಗೆ ಸುಖ ಸಂತೋಷಗಳಿಂದಲೇ ಜೀವನ ವಾಸಿಸುತ್ತಿತ್ತು ಎನ್ನುತ್ತದೆ. ಅಂದರೆ ಸಾವೇ ಇರದ ಮಾನವ ಜಗತ್ತಿನ ಲೌಕಿಕ ಬದುಕನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತದೆ. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಹಲವು ತಲೆಮಾರುಗಳನ್ನೇ ಕಂಡ ಅಜ್ಜಿಯೊಬ್ಬಳ ಒಂದು ದಿನದ ಘಟನೆಯನ್ನು ಕೇಂದ್ರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದೆ. ಆ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕ ಮಕ್ಕಳ ಪಾತ್ರಗಳು ಪೂರಕವಾಗಿ ಬರುತ್ತವೆ. ಸುಖ ಜೀವನವನ್ನೇ ಕಂಡುಂಡ ಅಜ್ಜಿಗೆ ಒಂದು ದಿವಸ ವಿಪರೀತ ಬೇಸರವಾಗುತ್ತದೆ. ಎದೆ ಜಡಗೊಂಡು, ಕುಗ್ಗಿ ಹೋಗುತ್ತಾಳೆ. ಆಗ "ಹಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಒಂದು ಕೂಸು ಮಾಡಿ, ಅದು ಸತ್ತು ಹೋಯಿತೆಂದು ಬಗೆದು, ಕ್ಷಣಹೊತ್ತು ಅತ್ತುಬಿಟ್ಟರೆ ಮನಸ್ಸು ಹಗುರಾಗುವದೆಂದು" ಯೋಚಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಕಡಲೆ ಹಿಟ್ಟಿನಿಂದ ಗೊಂಬೆ ಮಾಡಿ ಮುಗಿಸುವುದರೊಳಗೆ ಆಟವಾಡಲು ಹೋದ ಬಾಲಕರೆಲ್ಲರೂ ಹಿಂತಿರುಗುತ್ತಾರೆ. ಅಜ್ಜಿ ನನಗೆ ಅದುಬೇಕು, ಇದುಬೇಕೆಂದು ಅವಳನ್ನು ಎಳೆದುಕೊಂಡು ಅಡುಗೆ ಮನೆಗೆ ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಆ ಬಾಲಕರ ಧ್ವನಿ ಮುಗಿಯುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ಹಿಟ್ಟಿನ ಗೊಂಬೆ ಕೂಸಾಗಿ ಉಪ್ಪಿನಕಾಯಿ ಕೇಳುತ್ತದೆ. ಅಜ್ಜಿ ಚಕಿತಗೊಂಡು "ಗೊಂಬೆಯ ಹೆಣವನ್ನು ಮುಂದಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಅತ್ತು ಕಣ್ಣೀರು ಸುರಿದು ಮನಸ್ಸು ಹಗುರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದರೆ ಹಿಟ್ಟಿನ ಗೊಂಬೆಯೂ ಜೀವಂತವಾಗಬೇಕೆ? ಅಳುವುದು ನನ್ನ ದೈವದಲ್ಲಿಲ್ಲ" ಎಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ.

ಇಲ್ಲಿ ಅಜ್ಜಿಗೆ ಸುಖ-ಸಂತೋಷಗಳೇ ಬೇಸರ ತರಿಸಿವೆ. ಈ ಬೇಸರವನ್ನು ಕಳೆಯಲು ಆಕೆ ಅಳಬೇಕಿದೆ. ಹಿಟ್ಟಿನ ಗೊಂಬೆಯ ಹೆಣ ಅದಕ್ಕೊಂದು ನೆಪ. ಜನ್ನನ 'ಯಶೋಧರ ಚರಿತೆ'ಯಲ್ಲಿ ಚಂದ್ರಮತಿ ತನ್ನ ಮಗ ಯಶೋಧರನು ಕೆಟ್ಟ ಕನಸಿನ ಫಲವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಹಿಟ್ಟಿನ ಹುಂಜವನ್ನು ಬಲಿಕೊಡುವಂತೆ ಸೂಚಿಸಿದ ಪ್ರಸಂಗವಿಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಾರ್ಹ. ಯಶೋಧರ ಲೌಕಿಕ ಬದುಕಿಗೆ ರೋಸಿ ಹೋಗಿ ಬಲಿಕೊಡಲು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಈ ಅಜ್ಜಿ ಅಳಲು ಮೃತ ಗೊಂಬೆಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ತಾವು 'ಅನುಭವಿಸಿದ' ಜೀವನದಿಂದ ಇನ್ನೇನೋ ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದೇವೆ ಎನಿಸಿರುವುದು ಇಬ್ಬರಿಗೂ ಅನ್ವಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಉದ್ದೇಶ ಬೇರೆಬೇರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನೆನಪಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಜನಪದರು ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಹಲವು ಮಿತಿಗಳಿವೆ. ಆ ಚರ್ಚೆ ಇಲ್ಲಿ ಅನಗತ್ಯ. ಅಜ್ಜಿಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳು ಗೋಳು ಹೊಯ್ದುಕೊಂಡರು ಅವಳು ನೊಂದುಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಕುಟುಂಬದ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಎಳ್ಳಷ್ಟೂ ಸಿಡುಕಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಜೀವ ಕೊಡುವಂತಹ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಹೆಣ್ಣುಜೀವ ಕಣ್ಣೀರು ಹಾಕಬಾರದು. ಅದೂ ಸಾವಿಗಾಗಿ ಹಾಕಲೇ ಬಾರದು. ಅವಳ ಕಣ್ಣೀರು ಮಾನವ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಸುನಾಮಿಯಾಗಬಹುದೆಂಬ ಆಶಯವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸಬಹುದು. ಹಾಗೆಯೇ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಅಜ್ಜಿಯ ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ಕೇಳುವಂತಹ ಸಮಾನ ಮನಸ್ಕರಿಲ್ಲ. ಕೇಳುವವರಿಲ್ಲ.

ಹೇಳಿಕೊಂಡರೂ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದ ಬಾಲಕರು! ಬದುಕಿನ ಸಾರವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿದ ಅಜ್ಜಿ; ಬದುಕನ್ನು ಕಲಿಯಲು ಅಡ್ಡಬಡ್ಡ ಹೆಜ್ಜೆ ಹಾಕುವ ಬಾಲಕರು- ಹೀಗೆ ಎರಡು ಭಿನ್ನ ತಲೆಮಾರುಗಳ ಅವ್ಯಕ್ತ ಸಂಕಥನವನ್ನು ಈ ಕಥೆ ನಮ್ಮೆದುರಿಗಿಟ್ಟಿದೆ.

‘ಅಳಿಯ ಮನೆ ತೊಳಿಯ’

‘ಅಳಿಯನ ಅರ್ಹತೆ’ ಕಥೆಯು ಮನೆ ಅಳಿಯನಾಗುವ ವರಾನ್ವೇಷಣೆಯ ವಸ್ತುವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ‘ಇದ್ದವನಿಗೆ ಕಾಪಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಚಿಂತೆ’ ಎಂಬಂತೆ ಇಲ್ಲಿನ ಜಿಪುಣ ಶ್ರೀಮಂತನು ತನಗಿದ್ದ ಒಬ್ಬಳೇ ಮಗಳಿಗಾಗಿ ಹಲವಾರು ಗಂಡುಗಳ ಅರ್ಹತೆಗಳನ್ನು ಅಳೆದು ತೂಗಿ ನೋಡಿರುತ್ತಾನೆ. ಇವನ ತೂಕಕ್ಕೆ ಯಾರೂ ತೂಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಬಕ್ಕಣಿಗೆ ಗ್ರಾಮದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಕುಟುಂಬದ ಸಹೋದರರಿಬ್ಬರು ವರ ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಹಾಜರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಅಣ್ಣ ನಪಾಸಾಗುತ್ತಾನೆ. ಚಿಕ್ಕವನಿಗೆ ಶ್ರೀಮಂತನು “ಈ ಆಸ್ತಿಯನ್ನೆಲ್ಲ ನೀನೆಂತು ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡು ಹೋಗಬಲ್ಲೆ? ಯಾವ ಯುಕ್ತಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವಿ?” ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ. “ಒಂದು ದಾರದಳಿಗೆ ಒಂದು ರೊಟ್ಟಿ ಕಟ್ಟಿ ಅದನ್ನು ತೂಗಿಬಿಡುವುದು. ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿ ಒಂದು ತಂಬಿಗೆ ಕುಡಿಯುವ ನೀರನ್ನು ತುಂಬಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದು. ಮೊದಲು ನೇತಾಡುವ ರೊಟ್ಟಿಯನ್ನು ಕಣ್ಣುಬ ನೋಡಿ, ಆ ಬಳಿಕ ತಂಬಿಗೆಯೊಳಗಿನ ನೀರಿನ ಕಡೆಗೆ ಕಣ್ಣು ಹೊರಳಿಸಿದರೆ ತೀರಿತು ನನ್ನ ಊಟ. ತರುವಾಯ ಅಡಿಕೆಹೋಳು ಇದ್ದರೂ ಸರಿ, ಇರದಿದ್ದರೂ ಸರಿ. ಸಾಗಿತು ನಮ್ಮ ಗಾಡಿ” ಎಂದು ಉತ್ತರಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಜಿಪುಣನಾದವನಿಗೆ ತನಗಿಂತಲೂ ಜಿಪುಣತನ ಮಾಡುವ ವ್ಯಕ್ತಿ ಮೆಚ್ಚುಗೆ ಆಗುತ್ತಾನೆ. ಅಂತಹವನೊಂದಿಗೆ ಸ್ನೇಹ, ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಇವುಗಳಿಂದ ದುಂದುವೆಚ್ಚವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಪರಸ್ಪರರಿಬ್ಬರೂ ಅನವಶ್ಯಕವಾಗಿ ವ್ಯಯ ಮಾಡಲಾರರು. ಚಟಗಳಿಂದ ದೂರವಿರುತ್ತಾರೆ. ಅವರದ್ದೇನಿದ್ದರೂ ತಲೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಯುಕ್ತಿಯನ್ನು ವಿಚಾರಮಾಡಿ ಲಾಭಗಳಿಸುವುದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಮನಗಂಡಿದ್ದ ಶ್ರೀಮಂತನು ಚಿಕ್ಕವನ ಅರ್ಹತೆಯನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ತನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಮದುವೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಕೊನೆಗೆ ಆದದ್ದೇ ಬೇರೆ. ಅಳಿಯ ತನ್ನ ‘ಜಿಪುಣತನದ ಅರ್ಹತೆ’ಯಿಂದಾಗಿಯೇ ಮಾವ ಕೂಡಿಟ್ಟ ಸೊತ್ತನ್ನು ಯಾವ ಶ್ರಮವಿಲ್ಲದೆ ಗಳಿಸಿದನು. ಸಮಸ್ತ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಉಪಭೋಗಿಸುತ್ತ ಸುಖದಿಂದ ‘ಅಳಿಯ ಮನೆ ತೊಳಿಯ’ ಎನ್ನುವಂತೆ ಕಾಲಕಳೆಯುತ್ತಾನೆ. ಜೀನಹಂಕನಾದ ಶ್ರೀಮಂತ ತಾನೂ ತಿನ್ನದೆ, ಪರರಿಗಿಕ್ಕದೆ ಬಚ್ಚಿಟ್ಟು ಮನೆಯನ್ನು ಅಳಿಯನ ಪಾಲು ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಜಿಪುಣ ತನ್ನ ಮಗಳಿಗಿಂತ ಸಂಪತ್ತಿಗೆ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ಕೊಡುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು. ಹಾಗೆಯೇ ಸಂಪತ್ತು ಮತ್ತು ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಸೂಕ್ತನಾದ ‘ಗಂಡಿ’ನ ಕೈಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಬೇಕೆಂಬ ಪುರುಷಾಳ್ವಿಕೆಯ ಸಂವಿಧಾನದ ವಿಧಿಗಳಿರುವುದನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು.

ಅಂತರ್‌ದೃಷ್ಟಿಯ ಅನಾರೋಗ್ಯ

ಹೆಂಡತಿಯ ಅನೈತಿಕ ಸಂಬಂಧದ ಅನುಮಾನವನ್ನು ಕಳೆಯುವಂತಹ ವಸ್ತುವನ್ನು ‘ತಂಗಿಗೊಬ್ಬ ಅಕ್ಕ’ ಕಥೆಯು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಒಂದೂರಿನ ಅಕ್ಕ-ತಮ್ಮರು ಚಿಕ್ಕಂದಿನಲ್ಲೇ ತಂದೆ-ತಾಯಿಯರನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ದೊಡ್ಡವಳಾದ ಅಕ್ಕನಿಗೆ ಮದುವೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಮಗಳು ಹುಟ್ಟುತ್ತಾಳೆ. ಮಗಳು ಚಿಕ್ಕವಳಾಗಿದ್ದಾಗಲೇ ಅಕ್ಕ ತೀರಿಹೋಗುತ್ತಾಳೆ. ಅಕ್ಕನ ಮಗಳನ್ನು ಜೋಪಾನ ಮಾಡುವುದು ತಮ್ಮನಿಗೆ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಕಾಲಾನಂತರ ಅಕ್ಕನ ಮಗಳನ್ನೇ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು, ಇಬ್ಬರು ಸುಖವಾಗಿ ಸಂಸಾರ ಮಾಡುತ್ತಿರುತ್ತಾರೆ. ಹಾಲಿನಂಥ ಜೀವನಕ್ಕೆ ನೆರೆಮನೆಯ ಕಾಮಣ್ಣನೊಬ್ಬ ಹುಳಿ ಹಿಂಡುತ್ತಾನೆ. ಗಂಡನ ಮನಸ್ಸು ಒಡೆಯುತ್ತದೆ. ಹೆಂಡತಿಯ ಮೇಲೆ ಸಂಶಯಗೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಪರಿಹರಿಸುವಂತೆ ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅವಳು ಸಮ್ಮತಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಇಬ್ಬರೂ ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳೆಸುತ್ತಾರೆ. ಮಾರ್ಗಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಹಸಿವು ತೀರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ನಿಲ್ಲುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿಯೇ ಇದ್ದ ತೋಟದ ಬಾವಿಗೆ ನೀರು ತರಲು ಗಂಡ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಅದು ಆಳವಾದ ಬಾವಿ. ಆ ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ಎಂದಿಗೂ ನೀರು ತುಂಬಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಇದ್ದ ನೀರಲ್ಲಿಯೇ ಗಂಡ ಕೈಕಾಲು ತೊಳೆದುಕೊಂಡು ಮೇಲೆ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಆಮೇಲೆ ಹೆಂಡತಿ ಬಾವಿಯ ನಾಲ್ಕು ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳನ್ನು ಇಳಿಯುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಬಾವಿ ತುಂಬಾ ನೀರು ಏರುತ್ತದೆ. ಈ ವರ್ತಮಾನ ತೋಟದ ಒಡತಿಗೆ ತಲುಪುತ್ತದೆ. ಒಡತಿ ಈಕೆಯನ್ನು ತಂಗಿಯೆಂದೇ ಸಂಬೋಧಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಆತ್ಮೀಯವಾಗಿ ಉಪಚರಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಇದರಿಂದ ಗಂಡನ ಸಂಶಯವು ದೂರವಾಗುತ್ತದೆ. ಮೊದಲಿಗಿಂತಲೂ ಸುಖವಾಗಿ ಜೀವನ ನಡೆಸುತ್ತಾರೆ.

ಬಹುತೇಕ ಸಂಬಂಧಗಳು ಅನೈತಿಕ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಂದಾಗಿಯೇ ಏರ್ಪಟ್ಟಿರುವುದಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿರುವ ಅಪನಂಬಿಕೆಗಳು ಸಂಬಂಧಗಳಲ್ಲಿ ಅನೈತಿಕತೆಯನ್ನು ಹುಡುಕುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರೇರೇಪಿಸುತ್ತವೆ. ಇದೊಂದು ರೀತಿ ದೌರ್ಬಲ್ಯಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನವಾಗುತ್ತದೆ. ದೌರ್ಬಲ್ಯಗಳನ್ನು ಮರೆಮಾಚುವಂತೆ ಒಡನಾಟವಿರುವ ಪರಿಸರವೇ ಪ್ರಚೋದಿಸುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ಅದೇ ಪರಿಸರ ಕೊಡುವ ಪ್ರಜ್ಞೆಯೆಂಬ ಚಿಕ್ಕತನಕ ಸ್ವಾನುಭವಗಳು ಮತ್ತು ಲೋಕಾನುಭವಗಳಿಂದ ದೂರ ಉಳಿದಾಗ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳು

ಕೈಮೀರಿಬಿಡುತ್ತವೆ. ಹಾಗಾಗಿಯೇ ಕೌಟುಂಬಿಕ ಕಲಹಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿವೆ. ಸಂಬಂಧಗಳು ಕೊಲೆ, ಆತ್ಮಹತ್ಯೆಗಳಿಂದ ಅಂತ್ಯವಾಗುತ್ತಿವೆ. ಮಕ್ಕಳು ಅನಾಥರಾಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇಂತಹ ಧಾರುಣತೆಗೆ ಕಥೆಯಲ್ಲಿನ ಗಂಡನೆಂಬ ಪಾತ್ರವು ಮೂಲವಾಗಬಾರದೆಂಬ ಜನಪದ ಆಶಯವು, ಬಾವಿಯ ನೀರಾಗಿ ಉಕ್ಕಿ ಅವನ ಸಂಶಯವನ್ನು ತೊಳೆದಿದೆ. ನೀರು ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ಉಕ್ಕಿದ್ದರಿಂದಲೇ 'ತಂಗಿಗೊಬ್ಬ ಅಕ್ಕ' ಎಂಬ ರಕ್ತ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಮೀರಿದ ಬಂಧುತ್ವ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ. ಕೆಲವು ಸಂಬಂಧಗಳು ಜೀವ ಜೀವನಗಳೆರಡನ್ನೂ ಬಲಿ ಪಡೆಯಬಲ್ಲವು. ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ಸಂಬಂಧಗಳಿಗೇ ಜೈತನ್ಯ ತುಂಬಬಲ್ಲವು. ಕಥೆಯ ಬಾವಿ ನೀರು ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ಮಾಡಿದೆ. ಹಾಗಾಗಿ ಅಂತರ್‌ದೃಷ್ಟಿಯು ಅನಾರೋಗ್ಯವಾಗಿದ್ದರೆ ಕಂಡದ್ದೆಲ್ಲಾ ರೋಗಗ್ರಸ್ತವಾಗಿಯೇ ಇರುತ್ತದೆ.

'ಪಿಸುಣನಿಗೆ ಉಪಕಾರ' ಕಥೆಗೆ ಮೇಲಿನ ತಾತ್ವಿಕತೆಯನ್ನು ಅನ್ವಯಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಚಾಡಿಕೋರ ಕುರುಡನಾದ ಮುದುಕನಿಗೆ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದ ವಿವಾಹ ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ತನ್ನ ಹೆಂಡತಿಯೆಂದು ವಾದಿಸುತ್ತಾನೆ. ಊರಿನ ಗೌಡರಲ್ಲಿ ದೂರು ದಾಖಲಿಸುತ್ತಾನೆ. ಗೌಡನು ಮುದುಕ, ಮದುವೆಯಾದ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಮತ್ತು ಈಕೆಯ ಗಂಡನನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಬಂಧಿಸಿಡುತ್ತಾನೆ. ನಿಜವಾದ ಗಂಡ-ಹೆಂಡತಿಯರು ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದ್ದೇ ತಪ್ಪೆನ್ನುವುದನ್ನು ದುಃಖಿತರಾಗಿ ಹೊರಹಾಕುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಕುರುಡ ಮುದುಕನು "ಮನಸ್ಸಿನಂತೆ ಮಹಾದೇವ!" ಎನ್ನುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತಾನೆ. ಆ ಕೋಣೆಯಲ್ಲಿ ಇವರಾಡುವ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಈ ಹೆಣ್ಣು ಮಗಳು ಕುರುಡನ ಹೆಂಡತಿಯಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಗೌಡ ತೀರ್ಮಾನಿಸುತ್ತಾನೆ. "ಮನಸ್ಸಿನಂತೆ ಮಹಾದೇವ!" ಈ ಮಾತು ರೋಗಗ್ರಸ್ತವಾದ ಅಂತರ್‌ದೃಷ್ಟಿಯ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಬಹುದು. ಆದರೆ ಇಷ್ಟು ಸರಳವಾಗಿ ಹೇಳಲೂಬಾರದು. ಕುರುಡ ಯೌವನದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಆತನ ಹೆಂಡತಿಯೂ ಬೇರೆಯವರೊಂದಿಗೆ ಹೋಗಿರಬಹುದು. ಈ ಇಳಿ ವಯಸ್ಸಿನ ತನ್ನ ಮೇಲೆ ಕರುಣೆ ತೋರಿದ ಹೆಣ್ಣು ಬಾಳಿನುದ್ದಕ್ಕೂ ಕಲ್ಲುಮುಳ್ಳುಗಳಿರುವ ದಾರಿಗೆ ಕಣ್ಣಾಗಬಲ್ಲಳು ಎಂಬ ಆಸೆಯೂ ಇರಬಹುದು. ಹಾಗೆಯೇ ಕುರುಡನಾದವನನ್ನು ಕೈಬಿಟ್ಟ ಕೌಟುಂಬಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಪ್ರಶ್ನಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

'ಕುದುರೆ' ಹತ್ತಿದ ಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಬೀಗಬಾರದು

'ತಂದೆ ಮಗ' ಕಥೆಯು ಬಟ್ಟೆ ವ್ಯಾಪಾರಿ ಶಿವಲಿಂಗಪ್ಪ ಮತ್ತು ಆತನ ಮಗನ ನಡುವೆ ಎದ್ದ ತಗಾದೆಗೆ ತಾರ್ಕಿಕ ಅಂತ್ಯ ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಮುದುಕನಾದ ಶಿವಲಿಂಗಪ್ಪನಿಗೆ ತನ್ನೆಲ್ಲಾ ವಹಿವಾಟುಗಳನ್ನು ಮಗನಿಗೆ ಪರಿಚಯಿಸಿ, ತಾನು ನಿವೃತ್ತನಾಗುವ ಇರಾದೆ. ಮಗನು ಅದನ್ನೊಪ್ಪುತ್ತಾನೆ. ಜೊತೆಗೂಡಿ ಹೊರಡುತ್ತಾರೆ. ಮಾರ್ಗ ಮಧ್ಯೆ ಪರಸ್ಪರ ಇಬ್ಬರ ನಡುವೆ "ನಿನಗೆ ತಿಳಿಯುವದಿಲ್ಲ. ನಾನು ಹೇಳಿದಂತೆ ಕೇಳು" ಎಂಬ ವಾಗ್ವಾದವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಆ ಊರಿನ ಪಂಚಾಯ್ತಿ ಕಟ್ಟಿಗೂ ತಲುಪುತ್ತದೆ. ಸಾಕ್ಷಿಯನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದ ತರುವಾಯ ಜಗಳವು ಬಗೆ ಹರಿಯುತ್ತದೆ. ಕಥೆಯ ಶೀರ್ಷಿಕೆ 'ತಂದೆ ಮಗ' ಎಂಬ ರಕ್ತ ಸಂಬಂಧದ ಸೂಚಕವಾಗಿದೆ. ಕುದುರೆಯ ಹಿಂದೆ ನಡೆವ ಶಿವಲಿಂಗಪ್ಪನ ವಾದದಂತೆ ಇದು ಖರೆ ಕೂಡ. ಕುದುರೆ ಹತ್ತಿದ ಮಗನ ಪ್ರತಿವಾದವೆಂದರೆ ತಂದೆ ಎಂದು ಸಾಧಿಸುವ ಮುದುಕನು ತನ್ನಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವ ಗುಮಾಸ್ತ. ಹಾಗಾಗಿ ಇದು ತಂದೆ ಮಗನ ಸಂಬಂಧವಲ್ಲ. ಬದಲಾಗಿ ಪ್ರಭು ಮತ್ತು ಭೃತ್ಯನ ಸಂಬಂಧ. ಕುದುರೆ ಇಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರದ ಸಂಕೇತವಾಗಿದೆ. ಅಂದರೆ 'ಅಧಿಕಾರ'ದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಏರ್ಪಟ್ಟ ಶ್ರೇಣೀಕರಣದ ಸಂಬಂಧ. ಇಂತಹ ಮಗನಿಗೆ ರಕ್ತ ಸಂಬಂಧಗಳು ಮುಖ್ಯವಾಗಬಲ್ಲವೆ? ಇಂತಹ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ಮಹಾಭಾರತ ಯುದ್ಧವೇ ನಡೆದಿದೆಯಲ್ಲವೆ? ಭರತ ತಮ್ಮನಾದ ಬಾಹುಬಲಿಯ ಮೇಲೆ ಕದನಕ್ಕಿಳಿದಿದ್ದು ಇದಕ್ಕೇ ಅಲ್ಲವೆ? ಎಷ್ಟೋ ಮಕ್ಕಳು ಸಿಂಹಾಸನಕ್ಕಾಗಿ ತಂದೆಯನ್ನೇ ಕೊಂದಿರುವ ಸಂಗತಿಗಳು ಇತಿಹಾಸದ ಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ದಾಖಲಾಗಿಲ್ಲವೆ? ಆಸ್ತಿಗಾಗಿ ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲಾ ತಂದೆಯನ್ನೇ ಕೊಂದ ಸಂಗತಿಗಳು ದಿನನಿತ್ಯ ನಡೆಯುತ್ತಿಲ್ಲವೆ? ರಾಜಕಾರಣಿಗಳು ಪಕ್ಷ ಬದಲಾಯಿಸುವುದು ಅಧಿಕಾರಕ್ಕಾಗಿಯಲ್ಲವೆ? ಇಂತಹ ದೊಡ್ಡ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನೇ ಬೆಳೆಸಬಹುದು. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರ ಕೈಯಲ್ಲೂ 'ಕುದುರೆಯ ಲಾಗಮು' ಇರಬೇಕು. ಯೋಗ್ಯತೆ ಇದೆಯೋ ಇಲ್ಲವೋ ಆದರೆ ಶಾಸನಗಳನ್ನು ಹೊರಡಿಸಬೇಕೆಂಬ ಅಮಲು. ಶಿವಲಿಂಗಪ್ಪನ ಅನುಭವ, ಆತನು ಕಟ್ಟಿದ ವ್ಯವಹಾರದ ಆಳ-ಅಗಲಗಳನ್ನು ಅರಿಯದ ಮಗನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯೂ ಇಂತಹದ್ದೆ! 'ಕುದುರೆ' ಹತ್ತಿದ ಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಬೀಗಬಾರದು. ಬೀಗಿದರೆ ನೆಲಕಚ್ಚುವರು. ನಡೆಯುವವರನ್ನು ಅವಮಾನಿಸಬಾರದು. ಅವಮಾನಿಸಿದರೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕವಾಗಿ ಮಾನ ಹೋಗುವುದು. ಯುವಕರು ಹಿರಿಯರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಜಯಿಸುವ ಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಬೇಕೆಂದು ಗೌಡನ ಮೂಲಕ ಕಥೆ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಜಯಿಸಬೇಕಾದದ್ದು ಏನಾದರೂ ಆಗಬಹುದು. ಆದರದು ಒಳ್ಳೆಯದಾಗಿರಬೇಕೆಂಬ ಜನಪದರ ನಿಲುವು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತವಾಗಿದೆ.

ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಜನಪದ 'ವಾಸ್ತವಿಕ ಕಥೆಗಳು' ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಸ್ತ್ರೀ ಪ್ರಧಾನ ತಲೆಬರೆಹಗಳನ್ನೇ ಹೊಂದಿವೆ. ಮಾನವ ಸಂಬಂಧಗಳು ಮುರಿದು ಬೀಳುತ್ತಿರುವ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಿವೆ. ಇವುಗಳು ನಮ್ಮ ಗ್ರಾಮೀಣ ಮತ್ತು ನಗರ ಜೀವನಗಳಿಗೂ ಅನ್ವಯವಾಗುತ್ತವೆ. ಕಥೆಗಳು ಗ್ರಾಮೀಣ ಜಗತ್ತಿನೊಳಗಿನ ತೀರ ಖಾಸಗಿ ಸಂಬಂಧಗಳ ಕಲಹಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸುತ್ತವೆ. ವಿವಿಧ ಪಾತ್ರಗಳ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ, ಮನಶಾಸ್ತ್ರೀಯವಾಗಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವ ಅವಕಾಶವನ್ನು ತೆರೆದಿಟ್ಟಿವೆ. ಹೆಣ್ಣನ್ನು

ಸಂಬಂಧಗಳ ಪೋಷಕಿ ಮತ್ತು ನಾಶಕಿಯಂತೆ ಚಿತ್ರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಜನಪದ ಕಥೆಗಳು ಲೌಕಿಕ ಜಗತ್ತಿನ ವ್ಯವಹಾರಗಳಿಗೆ, ಅಗತ್ಯತೆಗಳಿಗೆ ಮಹತ್ವ ಕೊಡುತ್ತವೆ. ಕಥೆಗಳು ಮಾತೃಪ್ರಧಾನ ಕುಟುಂಬಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುವಂತೆ ಭಾಸವಾಗುತ್ತವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಗಂಡಿನ ಪಾತ್ರಗಳ ಸಣ್ಣತನಗಳನ್ನು ಅನಾವರಣಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ. ಸಂಪತ್ತಿನ ಮತ್ತು ಹೆಣ್ಣಿನ ಆಳ್ವಿಕೆಯನ್ನು ಗಂಡಿಗೆ ನೀಡುತ್ತವೆ. ಹೀಗೆ ಪುರುಷ ಪ್ರಧಾನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ನಿಧಾನಕ್ಕೆ ಬೇರುಬಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವ ನೆಲೆಗಳನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಹೊರಹಾಕುತ್ತವೆ. ನೊಂದವರಿಗೆ, ಕಷ್ಟಪಟ್ಟವರಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯದಾಗುತ್ತದೆಂಬ ಆಶಯವನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ಕೆಲವು ಕಥೆಗಳು ಹೆಣ್ಣು ದುಃಖಿಸಬಾರದು ಅಥವಾ ಕಣ್ಣೀರು ಹಾಕಬಾರದೆಂದು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಅವಳ ದುಃಖವನ್ನೇ ಕಥೆಯನ್ನಾಗಿಸಿ, ಕೊನೆಗೆ ಸುಖಾಂತ್ಯಗೊಳಿಸುವ ಕಥೆಗಳು ಹೆಚ್ಚಿವೆ. ಈ ದ್ವಿಮುಖಿತ ಜನಪದ ಕಥಾ ಮಾದರಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದ್ದು ಸಮಾಜದೊಳಗಿನ ಕೌಟುಂಬಿಕ ಪದರುಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ನೆಯ್ದಿವೆ.

